

نقاشی‌های ۱۷۰۰ ساله در شهر تاریخی «گور» از چه حکایت دارد؟

فعالیت‌های باستان‌شناسان در شهر تاریخی گور فیروزآباد باعث خواهد شد نقاشی‌هایی که اخیراً پیدا شده‌اند، رخ نشان دهند و غبار از روی آنها پاک شود.

به گزارش سایت خبری پرسون، شهر «گور» فیروزآباد که به آن اردشیرخوره یا فیروزآباد قدیم هم می‌گویند محلی باستانی در شهرستان فیروزآباد، استان فارس است که اوایل قرن سوم میلادی به دستور اردشیر بابکان بنیاد شد. طرح و الگوی این شهر دایره‌ای شکل و اولین شهر دایره‌ای جهان لقب گرفته است که به قطر دو کیلومتر دارای چهار دروازه اصلی بوده و بناهای حکومتی و محل اقامت درباریان در آن قرار داشته‌است.

شهر گور باستانی اکنون متروک مانده و کمتر گردشگری از شیراز راهی این شهر در فیروزآباد می‌شود. چون خیلی شناخته شده نیست و کاوش‌های باستانی گاه و بیگاه هم نتوانسته اهمیت این شهر را تبیین کند.

یکی از اتفاقات جالب توجه در این شهر تاریخی نقاشی‌هایی به دیرینگی بیش از ۱۷۰۰ سال بود که در گستره آرامگاهی شهر گور پیدا شد.

این نقاشی‌ها که در بستر گچی قرار دارند از سمت راست به ترتیب، نقش مرد جوانی را نشان می‌دهد که به دلیل از میان رفتن نیمی از نقش و پایین تنه، وضعیت قرارگیری آن روشن نیست، فرم طراحی آن به‌گونه تمام تنه از روبه‌روست ولی چهره به صورت نیم رخ نقاشی شده است.

سمت چپ این نقش و چسبیده به آن، نقش زنی دیده می‌شود که با همان سبک نقش کناری اجرا شده با تغییر در رنگ لباس و روی زمینه قرمز که چیزی همانند به بره روی دستان او جای دارد. این نقش داخل یک کادر مستطیل با زمینه سبز روشن جای گرفته است و یک کادر دیگر به فاصله پنج سانتی‌متری در سمت چپ آن و کامل موازی با کادر کناری وجود دارد که با زمینه صورتی دو نقش انسانی در آن ترسیم شده است که از نظر سبک اجرا کاملاً همانند نقاشی‌های سمت راستی هستند.

افشین ابراهیمی معاون میراث فرهنگی استان فارس که مدتی مدیریت پایگاه‌های جهانی هم بر عهده داشت و در سال ۸۶ مدیر پایگاه شهر گور بوده درباره کاوش‌های باستانی در این شهر و شرایط حفاظت از این نقاشی‌ها می‌گوید: در شهر گور یک ترانسه آرامگاهی هست که سال ۸۴ خانم دکتر لیلی نیاکان آن را کاوش کرد. سپس برای حفاظت از نقاشی‌های این گور نامه‌ای به پژوهشگاه ارسال شد تا تیم حفاظت راهی منطقه شود و من هم عضو این گروه بودم که در سال ۸۵ نقاشی‌ها را حفاظت و تثبیت کردیم.

این گورها شامل دو تابوت هست و آثار نقاشی دارد. کف اثر نقاشی هندسی هست و روی بدنه‌ها تصویر این نقاشی‌ها قرار دارد.

ابراهیمی از پاکسازی نقاشی‌ها خبر می‌دهد و می‌گوید: نقاشی‌ها را پاکسازی و تثبیت کردیم. حتی در جاهایی نقاشی‌های جدید پیدا شد. چون در آن زمان تعدادشان کمتر بود و زیر رسوبات بودند و در این پاکسازی بیشتر مشخص شدند.

علاوه بر حفاظت و تثبیت نقاشی‌های پیشین، نقاشی‌های جدید هم استحکام‌بخشی و تثبیت کردیم و دورتادور ترانسه را کاهگل کردیم تا ریزش نکند.

مرحله بعدی ساماندهی است که قرار است آن سقف فلزی به روز شود و دور ترانسه یک حفاظت شفاف قرار بگیرد (البته نه حفاظ شیشه‌ای الزاماً). یک حفاظ شیشه‌ای هم دور نقاشی‌ها قرار می‌گیرد با ارتفاع بیشتر، سقف هم خوش سیما می‌شود.

بخش کوچکی از کفه هم با چوب مفروش می‌شود که پژوهشگران روی آثار حرکت نکنند البته کل این اقدامات یک ایده است که باید تبدیل به طرح شود. این طرح باید به شورای فنی استان و وزارتخانه برود و در صورت تصویب اجرا شود.

در کنار آن یک پایگاه معرفی برای مردم قرار می‌گیرد، که بدانند این نقاشی‌ها متعلق به کیست، چه کسانی کاوش کردند، چه کسانی مرمت کردند.

وی گفت: کاوش‌های جدید باید در بنای تخت‌نشین شهر گور انجام شود. متأسفانه از سال ۸۴ به بعد کاوشی در شهر گور انجام نشده است. یک جای محدودی ژئو فیزیک شده اما کاوش نشده است.

تخت نشین شهر گور که خانم نیاکان حدس می‌زنند آتشکده یا نیایش‌گاه باشد یا تخت‌نشین خیلی نفیس است. اما اوضاع خوبی ندارد. سنگ‌ها پراکنده شده‌اند و نیازمند کاوش و ساماندهی هستند تا شأن واقعی خود را بیابند.

وزیر میراث فرهنگی در سفرش به استان فارس دستور داد طرحی برای تداوم کاوش باستان‌شناسی تهیه شده و پس از تأیید پژوهشگاه میراث فرهنگی آغاز به کار کند. منار و تخت‌نشین و نقاشی‌ها در اولویت هستند.

وی ادامه می‌دهد: تمام زمین‌های شهر گور متعلق به مردم است و نقشه و سند دارند. سقف حفاظتی بر روی این گورها که در زمان خودش کار مهمی بود و همان اقدام موجب حفاظت آثار تا کنون شده است.